

egunekoa

Xabier Isasi Balanzategi

(Udako Euskal Unibertsitateko zuzendaria)

Arrazoia eta itzala

Hezkuntza, formazioa, teknologia berrietarako egokitzea, birziklatzea, ezagupenaren hedapena eta informazioa herri aurreratuen ezaugarriak dira, dudarik gabe. Informazio edo ezagupenaren gizarterik ez da existitzen informazio edo ezagupen horiek gizaratean txertatzeko euskarri edo sarerik ez badute.

Hezkuntza eta kultur jarduera orok, publiko zein pribatu, formal nahiz ez-formal, ezagupenaren gizaratearen oinarria osatzen du. Jarduera horien kopuruak eta dibertsifikazioak gizarate modernoaren garapenaren adierazgarri oinarritzkoak dira. Hezkuntza eta kultur jarduerak edo haien hedapena mugatzen dituzten komunitateak, beraz, beraien garapena mugatzen ari dira.

Komunikazio-jarioa, ideien garraioa eta moldatzeko ahalmena dira, besteak beste, sustatu beharko genituzkeen tresnak. Haiek gustatu edo ez, gizarate modernoak inposatzen dituen balioak dira, eta, beraz, administrazio publikoak eskaera horiei erantzun bat eman behar diete. Ideia hauek bultzatu naute, hain zuzen ere, Udako Euskal Unibertsitateko zuzendari gisa artikulu hau idaztera.

Kultura eta unibertsitatara lotuta zeuden pertsona talde baten kezkak eta ardurak sortu zuten, orain 29 urte, Udako Euskal Unibertsitatea. Lukuru asmorik gabeko kultur elkarre gisa eratuta, UEUK 1976. urtetik antolatzen ditu Iruñean udako ikastaroak uztailera azken bi asteetan;

mende laurdena daramagu ikastaroak, hitzaldiak, irakasle eta ikertzaileen bilerak, eztabaidak eta abar antolatzen. Urte hauetan guztietan milaka pertsonak parte hartu dute era batean edo bestean UEUren jardueretan. Ekarpen horiek edo-nork ikus ditzake UEUK osatu duen Inguma datu-basean (www.inguma.org).

Jarduera horiek guztiak, begi-bistakoa denez, lehenik eta behin ehunka pertsonaren borondatezko lanaren ondorioz burutu dira, gehienak ere ezagupen eta kulturen hedakuntzarekin konpromisoa dutenak. Begi-bistakoa da, halaber, instituzioen laguntza, Foru Gobernuarena batez ere, oinarritzko euskarria izan dela udako ikastaro arrakastatsuak antolatzeko. UEUK Foru Gobernuako Hizkuntza Politikako Zuzendari-tzarekin hitzarmena zuen 1990. urteaz geroztik, zeinaren bidez ikastaro hauek laguntza jasotzen zuten. Zuen esaten dugu, Nafarroako Gobernuak hitzarmen hori bertan behera uztea erabaki baitu. Orokorrean (horrela jakinarazi digute, behintzat) gobernuak UEUren jardueren balorazio positiboa egiten du, baina ez du hitzarmena mantendu edo beste

berriren bat proposatu nahi izan, nahiz eta guk horrela eskatu.

UEUren jarduera ezagupenaren hedapena, formazioa eta euskararen normalizazioa interes publikokoa da.

FORU GOBERNUA

UEUren jardueren balorazio ona egin arren, ez du hitzarmena mantendu edo berri nahi

Horretan ez dago duda izpirik; edo, behintzat, ez luke egon behar. UEUK, hori bai, bere jarduera osoa euskaraz egiten du. Horixe baita UEUren izateko arrazoi nagusia, euskarazko komunitate unibertsitarioari ekarpen garrantzitsu bat egitearekin batera.

UEU Nafarroaren-tzat zerbait arrotza dela esatearen iradokizuna zentzurik gabekoa da, are gehiago Iruñean 24 urtez hutsik egin barik udako ikastaroak antolatu ditugunean eta hainbat nafarrentzat erreferentzia bilakatu garenean. Hori esatea euskara Nafarroako berezko

hizkuntza dela ukatzea bezain funtsik gabekoa da, teknologia eta aurrerapen guztiak bertan egindakoak ez direlako alde batera uztea izango litzatekeen bezala.

UEUK Iruñeko udako ikastaroen 25. urteurrena ospatuko du aurten.

Aukera paregabea da aurreko ekitaldiak antolatzea posible egin dutenei eskerrak eman eta guztioi ikastaldi berezi honetarako gonbita egiteko.

UEU NAFARROAN

Zentzurik gabeko iradokizuna da UEU Nafarroarentzat zerbait arrotza dela esatea

zutabea

Roberto Perez Viñaspre

Arabako euskaldunak (I)

Ez dakit euskaldun arabar askoren sentimendua den ala gutxi batzuen, baina neuri erresumina sortzen dit euskaldun askotxok Arabako euskaldunetz duten ikuspegi exotikoak eta, askozaz gehiago, horietako batzuen oharkabeko jarrera paternalistak. Besteren usterik ez dakidanez, sortzez euskalduna izan ez, baina duela hogeitaka urte eguneroko bizitzan euskara lehenengo hizkuntza bihurtu zuen baten eskarmentutik berba egingo dut, hau da, neure kasutik.

Ahozko jarduna mendebaleko euskaraz izaten dut mendebaleko euskaldunekin, eta batuan gainerakoekin. Batuan jardun eta elkarriketaren harira deituen edo jatorriaren aipamena suertatzen bada «arabarra zera, beraz!» entzuteak erne ipintzen nau halakoxeko akabuaren beldur: «Ba, ederki egiten dezu euskeraz». Erresumina ez da neure gehiegizko minberatasunagatik sortzen, ez eta euskara ama-hizkuntza ez duen euskalduntzat hartua izateagatik (hala da eta), baizik eta —Koldo Zuazoren kontzeptuak erabiliz— euskararen azaletik datorrenari euskararen gunean dudazko harrera egiten zaiolako edo atzean ideia hau dagoelako: «Arabarra izan arren ederki egiten duzu euskaraz». Funtsezkoa da euskaldun zuzen eta naturala izatea, eta ez «euskaldun berri vs euskaldun zahar» dikotomia. Manezaundi izan zen lehenengoetakoa «euskaldun berri» hitza erabiltzen (*Eskuararen ikhasteaz*, 1933). Ordutik esanahi gazi-gozoa du: euskaldun berriaren lana estimatzekoa da, baina «yakintsuna eskualdun berria balinbada nihondik (yakin dezala nahi duena), ez da mintzatu menditarraren trebetasunarekin» Kontzeptuok balio soziolinguistikoa izango dute, baina ez euskararen kalitatearekin aldetik, euskaldun berria zorionez hiztun zuzen eta naturala izatera iritsi daitekeelako eta euskaldun zaharra zoritxarrez hiztun trakestua bilakatu daitekeelako.

seiko urrea

Itxaro Borda

Peripotetikoak

Oporrak bururatu zaizkit eta lotu behar natzaio lumari, zorigaitzez, dakidalako orain, ez naitzela inoiz helduko. Hargatik, egunak ez ditut debaldetan iragan: zutabeen ohiko hitzen giblean, gureaz edo munduaz hitz egin arren, isiltasunaren leher indarra hauste zorian nabaritu dut askotan; ez dugu ezer errateko edo erran nahi genukeena ezin dugu erran. Aldiz, ustez erratekoa paperean etzaten dugunean, justu mututasun kolektiboaren zamaren asumitzeko kuraiarik ez dugulako, kide apurrek «Zer? Gaizki zabilta?» eskatzen digute «Deprimututa dirudizu» ondorioztatuz mediku planta harturik.

Eskerrak horregatik mugaren bi aldeetan euskarak deabruak ikusten dituela eta honen aldeko bestak eta ekintzak milaka iragarriak zaizkigula. Mintzaldi horietarik batean Atxagak sortu duen euskaldunen tipologia berria izugarri gustatu zaidala aitortzea zilegi bekit. Horrelakorik aski ez baldin bagenu bezala, Jainko Jaunaren antzera ari zaigu Asteasuko idazlea; euskaldun patetikoak eta antipatetikoak bereizten ditu, behar bada herriar sinpatikoetan kokatzen dela bera! Zerrendan, ene irudi soileko euskaldun apatikoak ahanzten ditu, jendetzaren kopuru handiena osatzen dutelarik. Hauen enpatiarako kemena, batera

nahiz bestera lerra daiteke, lau marraz, gaur patetikoak agertuz eta bihar arras antipatikoak bilakatuz.

Ez ditu Atxaga adiskideak bi aldagai biltzen dituzten euskaldun peripatetikoak aipatzen; ez dira naski sinets geneza-keen moldean, euskararen edo euskalduntasunarenganako desiraz eta ferekaz higatzen direnak! Horrelako euskaldun lizunik ez da gehiago burujabetasunaren premia deiadarkatzen duen herri honetan; alabaina periferietako patetikoak gu gara, jadanik bururik gabeak, elkartez elkarre irentsiak, zartaketaz tiroketa beti urriago dabilkigun denboratik kanpo botatuak, jagoitik zer edo nor garen ez dakigunak, eraikuntza nazionalaren estakuruan hipoteka gisa erabiliak izatearen erruz laster hipotetikoak bihurtuko garenak. Entzun dudan eran behin ez hain aspaldi, axolarik ez da, Borterea hartzen diegun ber.

Mila esker.

kornerra

Mikel Elorza

Beldurrez

Negu Gorriak-en gurasoak, Kortatu taldeak, bazuen guztiok-edo ezagutzen dugun Tolosako inauteriei buruzko kantua. Beraiek ez-ofizialekin ofizialak ez ziren garaikoa. Aurtengo egina zirudien, *mani borrokak* eta batez ere guardia zibil eta polizia ez mozorrotuak ugari ibili direlako. Izan ere, ibili badabilta. Ezin une egokiagoan hartuko du Jaime Mayor Orejak lehendakari gaitza (lehendakartzat idaztekotan egon naiz, neu ere jada guztiz erasanda); eta ministerioa utzi. Atentatuak direla-eta askatasunaren aldeko Kapitain Handiaren moduan dator Ajuria Enearen laster-raldira; eta era berean Entzutegi Nazionalako leotzak beteta doa Barne Ministeriotik. Harro; etxeko lanak eginda. Esanen digute «otsoa datorrela» leloarekin hasi garela. Beldurrari deika. Eta erantzunen diegu baietz: barren-barrenetik ateratzen zaigun sentimendua dela.